

George Vigdorovits

TRIPLA IDENTITATE – ȘANSĂ ȘI BLESTEM

Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a hărăzit trei identități: română, maghiară, evreiască. Vă asigur că ele coexistă natural, în armonie, fără ca una să prevaleze altele. Încerc să le cultiv în egală măsură, să le trăiesc cu aceeași voluptate și să mă raportez echidistant la ele. Viața trăită critic-afectiv în trei chei diferite, care totuși se întregesc sau se compensează în mod miraculos, savoarea simbiozei fine a trei mentalități, trei tradiții, trei istorii, trei sensibilități și trei deveniri naționale. Ce poate fi mai fascinant decât să fii amator sau virtuos, simultan pe cele trei corzi ale existenței? Unitate în diversitate, distanța critică asumată, șansa de a fi multidimensional, poate chiar plurivalent din punct de vedere spiritual și cultural. Comparații la minut, asocieri la oră, metafore la săptămână, poem la lună, inginerie financiară la an, carte la cincinal, o cursă absurdă cu sfârșit cert... Epitaf de genul: s-a născut talentat, a murit speranță... Cel mai captivant spectacol al Sfintei Treimi structurale ce sălășluiește în mine este cel al transgresiunilor lingvistice, al oralității trilingve, al jocurilor mental-lexicale, al combinațiilor semantice, al arabescurilor neologice. Totuși, în timp, mă paște un pericol fatal: din cele cinci limbi pe care le vorbesc și le scriu, una singură îmi rezervă șansa minimă a performanței, a devenirii ființei (ca să fiu pompos), a reproducerii nuanțate a rezonanțelor sufletești și a urmelor de gândire – dulcea limbă română, pe care risc să o uit treptat, aici în pusta lingvistică maghiară... Am însă o consolare fiziologică: pe măsură ce îmbătrânesc, limbajul corporal îmi devine tot mai sugestiv și mai plastic, astfel că în cele din urmă voi fi întruparea stilizată a celei mai expresive tăceri...

Bătălie câștigată. Război pierdut?

Se împlinesc cinci ani de la atacul terorist de anvergură asupra SUA, purtând marca funestă Al Qaeda, sub bagheta diabolică a lui Osama Bin Laden, întruparea pericolului absolut la adresa civilizației occidentale. Indubitabil, acest eveniment înfricoșător reprezintă uvertura istorică a secolului 21. Personal, chiar dacă risc să înșir banalități, am tras următoarele concluzii din perspectiva timpului scurs de atunci:

- SUA și-a depășit definitiv complexul Vietnam, cu rădăcini adânci în societatea americană încă dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial (splendid isolation), declanșând două ofensive armate de anvergură, care s-au soldat cu răsturnarea a două regimuri islamice extremiste

– cel al lui Saddam Hussein și cel al talibanilor. Succesul militar relativ facil n-a fost urmat de cel politic, drept urmare atât în Irak cât și în Afganistan, trupele de ocupație ale SUA sunt confruntate cu un război de gherilă tot mai intens. Deocamdată Unchiul Sam a câștigat războiul, dar a pierdut pacea.

- SUA constituie singura putere occidentală capabilă să ia de coarne violența și expansiunea taurului extremist islamist. În această privință puterile europene și-au dovedit clar limitele militare și lipsa voinței politice. Se prefigurează o Europă slabă, cvasiimpotentă, birocratică, incapabilă să joace un rol decisiv pe arena internațională.

- ONU și-a dovedit încă o dată incapacitatea de a rezolva conflictele regionale, autoritatea și prestația organizației mondiale frizând ridicolul. Mai mult, intervenția armată a „coalitiei” în Irak s-a produs fără împuternicirea ONU, iar cea din Afganistan s-a făcut posterior începerii ostilităților.

- armata americană a pierdut în Irak și Afganistan peste 4000 de militari până acum, cifră ce depășește pe cea a celor 3000 de victime din 9/11. Acest fapt amplifică pe zi ce trece impopularitatea administrației Bush care a atins niveluri negative record și erodează continuu sprijinul opiniei publice pentru noua politică de securitate.

- legitimitatea invadării Irakului este compromisă major de eșecul detectării și capturării faimoaselor arme de distrugere în masă, semnalate și identificate de serviciile secrete americane.

- chiar dacă noile măsuri drastice de securitate națională aduc prejudicii grave drepturilor constituționale americane, în speță drepturilor fundamentale ale individului, care au adus renume și prestigiu democrației liberale de peste ocean, totuși nici cei mai înverșunați critici democrației, fini intelectuali europeni și antiglobaliști nu pot nega că de 7 ani n-a mai avut loc nici un atac terorist islamist pe sol american.

- la fel ca în alte ceasuri de cumpănă ale istoriei (Pearl Harbour de pildă), când e trezit din somnul dulce al prosperității și al indiferenței față de restul lumii, uriașa superputere americană își mobilizează admirabil redutabila putere și imensele resurse interne, schimbând în bine cursul nefavorabil al evenimentelor.

- începind cu 9/11, alianța euroatlantică scârțâie din toate încheieturile, deși se extinde triumfal către estul Europei. Diferențele și diferendele în jurul intereselor și priorităților strategice din zona Orientului Mijlociu s-au manifestat pregnant în cursul invaziilor din Irak și Afganistan și mai ales, ulterior, în perioada de „pacificare și stabilizare” a țărilor respective. S-a conturat clar un

pol european – Berlin-Paris - de opoziție față de inițiativele geostrategice americane, sprijinit cu generozitate diplomatică de marele urs de la Moscova.

- campania „exportului de democrație”, care, până una alta, a destabilizat binișor bugetul american cu un minus imens de 400 de miliarde de dolari, n-a adus nici pe departe rezultatele scontate, ba dimpotrivă devine evident faptul că democrația de tip occidental n-are ce căuta în Orientul Mijlociu. Ar fi cazul ca politica externă americană, după atâtea amare eșecuri să țină seama de înțelepciunea populară de bază potrivit căreia „ceea ce nu merge, nu trebuie forțat”. Încăpățânarea ideologică a elitei politice neoconservatoare de la Washington compromite grav imaginea Americii, de bastion al libertății, îndepărtează aliații tradiționali și creează aversiune și ostilitate internațională generalizată față de SUA.

- în ciuda capturării și condamnării tiranului Saddam, lichidării unor teroriști de marcă ai Al Qaeda, cum a fost Al Zarkawi în Irak, neputința de a-l repera măcar pe Bin Laden, cel puțin simbolic, pune sub semnul întrebării însăși eficiența prea mult mediatizatului război contra terorismului. Împotriva unei gherile bine organizate și instruite, americanii au fost siliți să părăsească Vietnamul, sovieticii s-au retras cu coada între picioare din Afganistan, până și Israelul a ieșit deja șifonat din Gaza și, în proporție de 70%, din Cisiordania. Superioritatea militară zdrobitoare pălește în fața fanatismului armat.

Proamerican într-o lume antiamericană

De când mă țin minte am fost atras și fascinat de „american dream”. N-am fost nicio-dată peste ocean și regret până azi, că în 1990, n-am avut flerul de a-mi înainta cererea de emigrare în SUA. Aveam toate șansele, în acel context politic favorabil, după celebra și lugubra Mineriadă din iunie 1990 și restaurația neocomunistă aflată în toi, ca în decurs de un an să intru în cota celor puțini selectați pentru acordarea vizei de imigrare. Vârstă perfectă, 28 de ani, profesie excelentă - inginer electro cu experiență de 4 ani, familist cu un copil și nevasta doctoriță, cu nivel avansat de cunoaștere a limbii engleze și, *last but not least*, de naționalitate evreu. Am preferat încăpățânat să particip trup și suflet la schimbarea societății românești, activând în presă, participând la mitinguri anticomuniste în Oradea, Cluj și în Piața Universității din București, pierzând cei mai fecunzi ani în tristeți provincial-rebele, revoluții de cafea, clandestinități de chef și drame de alcov. În loc să schimb în forță traseul existențial, am preferat comoditatea și rutina prăfuită a intelectualului ratat central-european, nonconformismul banal al coteriilor ieftine și voluptatea interzisă a relațiilor extraconjugale. Revenind la visul american, mai am resurse de idealizare a acestuia, probabil pentru că n-am palpat nici o zi realitatea americană. Pentru mine de-acolo vine rock-ul, pop-ul, jazz-ul, filmele bune, suflul dulce al libertății care a salvat Europa în două rânduri de tirani sângeroși și utopii criminale. Europa n-are căderea morală să dea lecții de

democrație Americii sau de comportare morală pe arena internațională. Fără prezența militară protectoare a SUA – celebra umbrelă nucleară, fără sprijinul economico-financiar masiv de după a doua conflagrație mondială, Europa ar fi de decenii un infern sovietic, în care câteva sute de milioane de sclavi moderni ar clădi „paradisul Comunist” al ursului sovietic. Mai mult, fără Războiul Stelelor impus de „actorul scăpătat” Ronald Reagan, coroborat cu încercarea disperată a providențialului comunist reformist Gorbaciov de a salva și umaniza sistemul comunist în ceasul al 24-lea, noi, cetățenii Europei Central-Răsăritene n-am fi putut trăi clipele de sublim ale prăbușirii comunismului și de revenire în concertul națiunilor libere. Tocmai de aceea, după 50 de ani de ocupație sovietică și dictatură comunistă, nu pot pricepe adversitatea majorității populației fostelor țări captive față de SUA. Presupun că provine dintr-o invidie seculară, dintr-un inconștient colectiv permanent frustrat și confruntat cu complexul inferiorității și, pe undeva, din reminiscențele propagandei comuniste, ce asimila America cu marele dușman, satana care pogoară asupra națiunilor iubitoare de pace, fulgerele urii și distrugerii. Până și o parte dintre tineri au preluat gargara anti-globalistă, antiamericană, fără ideologie sau doctrină politică coerentă, în timp ce visul majorității lor e dacă nu să trăiască, măcar să lucreze câțiva ani în America, pentru atingerea mult râvnitei prosperități.

Cred că ostilitatea tinerilor față de SUA, cel puțin aici în Europa, este mai mult un protest instinctiv față de cel puternic, o încercare de a crea o contrapondere locală, regională, comunitară sau chiar națională față de dominația militar-economică americană a mapamondului.

Frontierele însângerate ale islamului

Fidel promisiunii de a nu vă obosi cu citate sau note de subsol, vreau să amintesc totuși justetea renumitei lucrări a lui Huntington, care creionează configurația unui război între civilizații, explicit între cea creștin-occidentală și cea fundamentalist-islamică. În fapt, primul act al acestui conflict de anvergură care se conturează tot mai pregnant este conflictul arabo-israelian, devenit deja clasic. De 30 de ani, necesitatea explozivă a creării unui stat palestinian n-a fost rezolvată nici la nivel regional și nici la nivel global, în ciuda eforturilor comunității internaționale, a suferințelor populației civile palestinieni aflate sub ocupație militară și cedărilor teritoriale însemnate ale Israelului. Multitudinea șanselor irosite și a câștigului de cauză al forțelor confruntării de ambele părți s-a amplificat și a radicalizat întreaga lume arabă, care a fost de câteva ori umilită de puterea militară deosebită a Statului Evreu. Lucru de neiertat pentru corifeii extremiști ai islamului, printre care actualmente se detașează prin vehemență președintele iranian Ahmedinedjad. Ștergerea de pe hartă a Israelului, aruncarea israelienilor în mare sau în cel mai bun caz alungarea lor definitivă în Alaska sau Europa nu sunt simple exerciții de retorică xenofobă, ci voință politico-religioasă, care deocamdată nu poate fi pusă în

practică. Războiul civilizațiilor a început în Orientul Mijlociu, a culminat în 9/11 cu distrugerea World Trade Center și a unei părți din Pentagon și continuă în Europa la Madrid, Londra, și ce-i mai periculos, latent în rândul minorităților musulmane din statele occidentale. Comunitate tot mai numeroasă care, conform ultimelor statistici, numără 12 milioane de suflete în Europa. O adevărată coloană a cincea a fundamentalismului islamist, o pepinieră de teroriști virtuali, educată cu spoială occidentală și, ce e mai șocant, recrutată din prima sau chiar a doua generație născută în Europa. Democrația vestică, bazată pe valorile umanismului creștin nu-și poate permite să-i diferențieze, Doamne ferește, să-și monitorizeze cetățenii pe criteriile originii, apartenenței religioase sau naționalității. Orice măsură restrictivă sau coercitivă îndreptată împotriva drepturilor individuale ale cetățenilor, rezidenților sau imigranților poate radicaliza în mod exploziv comunitățile musulmane locale, și totodată, amenință fundamentele sistemului politic democratic propriu. Fără a trage clopote de alarmă, devine tot mai evident că statele occidental-europene trebuie să-și asume un deficit de democrație și să purceadă de urgență la integrarea reală a minorităților musulmane. În paralel, permisivitatea politicii de imigrare motivată de rațiuni pragmatice de atragere a forței de muncă ieftine, necalificate, dispusă să efectueze cele mai grele munci va trebui să înceteze de urgență. Comasarea musulmanilor la periferiile mizere ale marilor metropole, n-a dus decât la crearea de ghetouri, slums-uri și bidonville-uri, creuzeturi sociale ale analfabetismului, șomajului, delincvenței, crimei organizate, consumului de droguri, prostituției și, mai nou, ale extremismului religios îndreptat împotriva ordinii de stat. Chiar dacă în decursul ultimilor 20 de ani s-au înregistrat realizări notabile ale politicii sociale de integrare a imigranților – învățământ de bază obligatoriu și gratuit, construcții de locuințe modeste dar salubre, asistență sanitară comunitară, cămine de bătrâni, centre de calificare profesională și recalificare ale șomerilor, acestea n-au schimbat statutul de marginali tolerați și veșnic exploatați la sânge al conglomeratelor minoritare. Revolta violentă generalizată din suburbiile Parisului, extinsă apoi la Berlin, Bruxelles și alte orașe europene demonstrează gravitatea tensiunilor dintre civilizații, augmentată de lipsa păcii sociale sau măcar a unui nou model de relativă echitate economică. Și, ca să fie tacâmul complet, atât tinerii musulmani șomeri cât și cei cu studii înalte la prestigioase universități europene sau angajați de valoare la firme cu reputație, frecventează asiduu învățământul religios musulman, unde sunt lesne fanatizați și deturnați pe „calea sfântă” a Jihad-ului, războiul declarat împotriva păgânilor (spun ei), creștini și evrei. Cei patru autori ai sângerosului atentat de la Londra au fost toți cetățeni britanici, născuți și crescuți în condiții sociale bune în Marea Britanie, cu meserii și loc de muncă stabil. Ne vom întoarce în Evul Mediu, vom retrăi Poitiers-ul sau asediul Vienei?

Islamul cucerește lumea...

Islamul este singura religie aflată într-o expansiune ofensivă. Numărul credincioșilor profetului Mahomed s-a dublat în ultimii 50 de ani, ajungând astăzi la cca 1,3 miliarde de fideli, aproximativ egal cu cel al creștinilor. Ultima mare religie monoteistă revelată se întinde pe mapamond în mod teritorial continuu, din Indonezia și Filipine până în Maroc și centrul Africii. Spre deosebire de puzderia de religii creștine și de continua dezintegrare a Bisericii Sfântului Petru, credința musulmană este relativ omogenă, principalele curente fiind reprezentate de šiiti și suniți, între care nu există diferențe de dogmă sau doctrină religioasă, ci doar deosebiri de rit. André Malraux spunea că „secolul 21 va fi religios sau nu va fi deloc”. Apare tot mai evident că va fi preponderent fundamental-religios din perspectivă islamică, dar aproape deloc religios din punct de vedere creștin. În afara bisericilor americane neoprotestante, care nu au prea multe în comun cu dogma creștină și învățăturile apostolilor, aducând mai mult a reuniuni mistice, ezoterice sau sportive, biserica creștină și în primul rând cea catolică se află într-o criză profundă. Deși prin pontificatul iluminat și plin de har modernizant al răposatului Ioan Paul al II-lea, catolicismul a făcut pași importanți spre modernitate și spre problemele existențiale cotidiene ale credincioșilor, majoritatea catolicilor s-au îndepărtat spiritual și sufletește de învățătura creștină. Singura lor legătură o constituie Crăciunul și Pastele, sărbătorite însă nu în esența lor transcendental-divină, ci într-un mod consumatorist, superficial, de fișta populară hedonistă. În paralel, islamul reușește să fie tot mai ancorat social și cultural, determinând decisiv existența cotidiană a musulmanilor prin înșeși cele 5 rugăciuni zilnice obligatorii. Plus Haddj-ul anual de la Mecca și Medina, obligatoriu măcar o dată în viață pentru fiecare musulman, pelerinaj la care participă tot mai mulți zeloși, după estimările oficialităților saudite, peste 15 milioane de suflete. Unitatea lumii islamice, în care se conturează tot mai pregnant ideea reconstituirii califatului din secolele 5-8, s-a evidențiat clar cu prilejul a două evenimente aparent mărunte din anul 2006. Primul, o caricatură despre profet apărută într-un ziar danez marginal a produs protestul stradal vehement și violent a milioane de credincioși musulmani pe toate continentele lumii. Al doilea, o prelegere teologică ținută de noul papă Benedict al 16-lea, ocazie cu care suveranul pontif a citat un împărat bizantin, care l-a descris pe Mahomed ca fiind violent și crud, a stârnit aceeași furtună mondială. Principiul dominoului a acționat grandios, mai puternic decât în cazul invaziei americane a Irakului, a Afganistanului sau a masivei campanii israeliene împotriva Hezbollahului din Liban. De asemenea Al Qaeda, statele arabe și islamice au reușit să-și coordoneze acțiunile, folosind cele mai moderne mijloace de informare, comunicare în masă, în speță Internet-ul. Chiar dacă volatilitatea răbufnirilor comunităților musulmane este proverbială, doar naivii mai pot crede că valorile de protest simultane pot fi puse doar pe seama spontaneității și virulenței. Steagul verde al Profetului bântuie și umbrește lumea! Semiluna a mutat șah la Cruce...